

Załącznik
do uchwały Nr XI/78/07
Rady Gminy Gródek
z dnia 4 grudnia 2007 r.

GMINNY PROGRAM PRZECIWDZIAŁANIA NARKOMANII DLA GMINY GRÓDEK NA LATA 2008 – 2010

I. WSTĘP.

Gminny Program Przeciwdziałania Narkomanii (zwany dalej „Programem”) został opracowany dla potrzeb Gminy Gródek. Realizacja zaplanowanych w Programie działań obejmuje lata 2008-2010.

Niniejszy Program jest rezultatem uczestnictwa Gminy Gródek w Projekcie: "Wsparcie regionalnych i lokalnych społeczności w przeciwdziałaniu narkomanii na poziomie lokalnym”, realizowanym przez Fundację Rozwoju Demokracji Lokalnej w ramach programu Transition Facility 2004, współfinansowanego ze środków Unii Europejskiej i Rządu Rzeczypospolitej Polskiej.

Przy jego konstruowaniu pracował zespół wyłoniony spośród członków Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w składzie:

- Lila Szerenos - Pedagog Gimnazjum Publicznego wGródku,
- Wiesława Gryko - Pedagog Szkoły Podstawowej w Gródku,
- Krystyna Porębska - Specjalista pracy socjalnej Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Gródku,

przy wsparciu merytorycznym Przewodniczącej Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych Lilii Waraksa – Sekretarza Gminy.

Założenia Programu opierają się na zadaniach określonych przepisami ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz. U. Nr 179, poz. 1485 z późn. zm.). Program obejmuje kierunki działań zaplanowane do realizacji dla samorządów w Krajowym Programie Przeciwdziałania Narkomanii na lata 2006–2010 (KPPN), które podporządkowane są realizacji celu ogólnego, jakim jest: „Ograniczenie używania narkotyków i związanych z tym problemów społecznych”. Zgodnie z KPPN cel ogólny realizowany jest przez jednostki samorządu terytorialnego w trzech obszarach:

- profilaktyka;
- leczenie, rehabilitacja, ograniczanie szkód zdrowotnych i reintegracja społeczna;
- badania i monitoring.

Działania Programu mieszczą się w przedsięwzięciach przewidzianych w Gminnej Strategii Integracji i Polityki Społecznej Gminy Gródek na lata 2005-2015, przyjętej Uchwałą Nr XXVII/180/05 Rady Gminy Gródek z dnia 27 lipca 2005 r., uzupełnionej aneksem, przyjętym uchwałą Nr XXXVII/232/06 Rady Gminy Gródek z dnia 29 czerwca 2006 r.

Program powstał w oparciu o diagnozę sytuacji w Gminie Gródek, sporządzoną na podstawie badań ankietowych przeprowadzonych w okresie: kwiecień - maj 2007 r. wśród dorosłych mieszkańców Gminy oraz młodzieży gimnazjalnej klas III. Inne źródła informacji, wykorzystanych do dokonania diagnozy, to: policja, kuratorzy sądowi, ośrodek zdrowia, ośrodek pomocy społecznej, poradnia uzależnień, straż graniczna, punkt konsultacyjny "Monaru" oraz parafie: prawosławna i katolicka.

II. OPIS ZJAWISKA NA PODSTAWIE DIAGNOZY.

1. Specyfika gminy Gródek.

Gmina Gródek jest gminą przygraniczną o charakterze rolniczym, liczącą 5777 mieszkańców (na dzień 22.11.2007 r.). Wśród, funkcjonujących na terenie Gminy, małych i średnich przedsiębiorstw przeważają zakłady przetwórstwa drzewnego. Część mieszkańców wyjeżdża okresowo za granicę w celach zarobkowych, aby poprawić sytuację materialną swych rodzin.

Na terenie gminy działają dwie szkoły podstawowe i gimnazjum. Młodzież kontynuuje naukę przede wszystkim w szkołach średnich w - oddalonym o 40 km - Białymstoku.

Diagnozę sporządzono w oparciu o analizę wyników badań przeprowadzonych metodą ankiet na próbie 50 uczniów III klas gimnazjalnych, ankiet przeprowadzonych wśród dorosłych mieszkańców Gminy Gródek na próbie 50 osób oraz w oparciu o informacje uzyskane z instytucji i organizacji. Ankiety dotyczyły świadomości społecznej w zakresie narkomanii, kwestii używania środków psychoaktywnych i związanych z tym problemów społecznych. Raport z diagnozy stanowi załącznik Nr 1 do Programu.

Z przeprowadzonej diagnozy wynikają następujące wnioski i spostrzeżenia:

- 1) niska świadomość społeczna na temat problemu narkomanii;
- 2) w rodzinach - brak określenia ścisłych zasad co mogą robić dzieci w domu i poza domem (rodzice wiedzą, gdzie dziecko spędza sobotnie wieczory, ale z kim - to już nie zawsze);

- 3) nieumiejętność zagospodarowania czasu wolnego dzieci i młodzieży;
- 4) w opinii społecznej - najłatwiej dostępna jest marihuana, substancje wziewne i tabletki uspokajające;
- 5) używanie środków psychoaktywnych ma charakter okazjonalny i eksperymentalny - liczba eksperymentujących wzrasta w sytuacjach stresowych, np. przed egzaminem;
- 6) niska świadomość młodzieży o konsekwencji eksperymentalnego zażywania narkotyków.

Z powyższego stanu rzeczy wynika konieczność podjęcia działań profilaktycznych mających na celu:

- nawiązanie współpracy z organizacjami pozarządowymi działającymi w sferze przeciwdziałania narkomanii;
- ściśle współpracę z policją;
- uświadamianie młodzieży o skutkach zdrowotnych eksperymentowania z narkotykami (również poprzez prasę lokalną);
- sporządzenie mapy miejsc, gdzie dochodzi do „transakcji narkotykowych”;
- zagospodarowanie czasu wolnego dzieci i młodzieży (głównie poprzez wykorzystanie bazy i możliwości Gminnego Centrum Kultury w Gródku);
- pedagogizowanie rodziców (wywiadówki profilaktyczne).

2. Zdiagnozowane obszary problemowe.

Zostały zdiagnozowane trzy obszary problemowe:

- Obszar problemowy I
  - **eksperymentalne i okazjonalne zażywanie środków psychoaktywnych przez młodzież.**

Diagnoza przyczyn problemu I:

Jedną z głównych przyczyn zaistniałego problemu jest niska świadomość młodzieży o konsekwencjach eksperymentalnego zażywania narkotyków oraz niski poziom wiedzy w społeczeństwie (rodzinie) o problemie narkotyków. Rodzice nie interesują się też sposobem zagospodarowania czasu wolnego oraz tym z kim ich dzieci spędzają czas wolny. W wielu rodzinach nie określa się jasnych zasad postępowania i konsekwencji ich łamania. Dlatego też młodzież bardzo łatwo ulega negatywnym wpływom środowiska rówieśniczego. Pojawiają się wówczas próby eksperymentowania ze środkami psychoaktywnymi. Bardzo istotną przyczyną eksperymentowania jest ciekawość i chęć przeżycia nowych doznań oraz sposób na pokonanie stresu, zwłaszcza w okresie przed

egzaminami. Sprzyja temu łatwa dostępność środków takich jak marihuana, tabletki uspakajające i substancje wziewne.

- Obszar problemowy II

- **niska świadomość społeczna o występowaniu problemu narkomanii.**

Diagnoza przyczyn problemu II:

Społeczność uważa, że najważniejszym problemem w środowisku jest bezrobocie i alkoholizm oraz przemoc w rodzinie, a także nadużywanie alkoholu przez młodzież. W niewielkim stopniu jako problem występuje narkomania.

- Obszar problemowy III

- **łatwa dostępność do substancji psychoaktywnych.**

Diagnoza przyczyn problemu III:

Przyczyną są ograniczone możliwości działalności policji i poczucie bezkarności osób uprawiających proceder „rozprowadzania narkotyków”. Wykrywalność przestępstw związanych z narkotykami od kilku lat utrzymuje się na tym samym poziomie. Pomimo, działań policji prowadzących do zakończenia spraw karnych, dostępność do środków psychoaktywnych nie spada.

Obszary problemowe zaprezentowane w formie drzewa problemów przedstawia załącznik Nr 2 do Programu.

III. DEFINICJA CELÓW GMINNEGO PROGRAMU PRZECIWDZIAŁANIA NARKOMANII.

W wyniku analizy i diagnozy zostały określone problemy główne oraz ich przyczyny. Następnie dokonano wyboru problemów, których rozwiązanie będzie celami programu.

Kryterium wyboru problemów stanowiły:

- możliwość realizacji,
- systemowe rozwiązywanie problemów,
- waga problemu.

W nawiązaniu do problemów, które pojawiają się w Gminie Gródek konieczne są działania zmierzające do ograniczenia eksperymentowania przez młodzież ze środkami psychoaktywnymi.

Cel główny Programu:

Ograniczenie eksperymentowania ze środkami psychoaktywnymi przez młodzież.

Realizacji celu głównego służą **cele szczegółowe (operacyjne)**. Każdy z celów charakteryzowany jest przez dwa elementy: wskaźnik realizacji oraz źródło pozyskania tego wskaźnika.

Cele szczegółowe (operacyjne) przedstawia poniższa tabela:

Cel szczegółowy	Wskaźnik	Źródło pozyskania wskaźnika
A. Uświadomienie młodzieży o zagrożeniach związanych z eksperymentowaniem ze środkami psychoaktywnymi	<ul style="list-style-type: none"> - liczba osób biorących w zajęciach psychoedukacyjnych; - liczba godzin zajęć; - liczba zrealizowanych programów; - liczba broszur, plakatów;	<ul style="list-style-type: none"> - listy obecności; - scenariusze warsztatów; - treść ulotek, broszur; - zapisy w dziennikach;
B. Podnoszenie poziomu wiedzy rodziców o narkotykach	<ul style="list-style-type: none"> - liczba rodziców biorących udział w zajęciach psychoedukacyjnych; - liczba spotkań ze specjalistami (policją, psychologiem); - liczba artykułów w prasie lokalnej; - liczba broszur, ulotek; - liczba godzin zrealizowanych warsztatów;	<ul style="list-style-type: none"> - protokoły; - listy obecności; - treść artykułów; - treść ulotek; - scenariusze warsztatów; - zdjęcia;
C. Zagospodarowanie czasu wolnego młodzieży jako alternatywa dla zachowań ryzykownych	<ul style="list-style-type: none"> - liczba osób biorących udział w zajęciach; - liczba godzin zajęć; - liczba rodzajów zajęć; - liczba dzieci wyjeżdżających na kolonie; - liczba dzieci i młodzieży objętych opieką w czasie ferii zimowych; - ilość konkursów profilaktycznych;	<ul style="list-style-type: none"> - listy obecności; - zapisy w dziennikach; - sprawozdania z pracy kół, klubów; - protokoły; - scenariusze imprez; - treść prezentacji multimedialnej; - zdjęcia , kroniki; - listy uczestników;

Drzewo celów przedstawia załącznik Nr 3 do Programu.

IV. ZADANIA GMINNEGO PROGRAMU PRZECIWDZIAŁANIA NARKOMANII.

Realizacji każdego z celów służą zadania przedstawione w poniższych tabelach:

A. Uświadamianie młodzieży o zagrożeniach związanych z eksperymentowaniem ze środkami psychoaktywnymi.

<i>Zadania</i>	<i>Działania</i>	<i>Wskaźniki</i>	<i>Źródła pozyskania wskaźnika</i>	<i>Odpowiedzialny za realizację</i>	<i>Finansowanie</i>	<i>Termin realizacji</i>
<i>a) zorganizowanie zajęć psychoedukacyjnych na temat asertywności i radzenia ze stresem</i>	- analiza potrzeb - wybór realizatora	- liczba osób biorących udział w zajęciach - liczba godzin zajęć	- listy obecności - scenariusz warsztatów - zapisy w dzienniku	Zespół koordynujący	budżet Gminy (ze środków pochodzących z opłat za wystawienie zezwolenia na handel alkoholem)	w ciągu roku szkolnego
<i>b) przeprowadzenie warsztatów dla młodzieży o zagrożeniach eksperymentowania z substancjami psychoaktywnymi</i>	- analiza potrzeb - zatrudnienie specjalisty	- program szkolenia - zatrudnieniony specjalista - lista osób biorących udział w warsztatach	- tekst programu - umowa - lista obecności	Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych	budżet Gminy (ze środków pochodzących z opłat za wystawienie zezwolenia na handel alkoholem)	w ciągu roku szkolnego

B. Podnoszenie poziomu wiedzy rodziców o narkotykach.

<i>Zadania</i>	<i>Działania</i>	<i>Wskaźniki</i>	<i>Źródła pozyskania wskaźnika</i>	<i>Odpowiedzialny za realizację</i>	<i>Finansowanie</i>	<i>Termin realizacji</i>
<i>a) zorganizowanie wywiadówek profilaktycznych</i>	- analiza potrzeb - wybór realizatora - zaproszenie specjalisty - zaproszenie rodziców	- liczba rodziców biorących udział w wywiadówce - liczba boszur, ulotek	- zaproszenia - listy obecności - protokół - treść broszur, - treść prezentacji multimedialnej	- Dyrekcja szkół - Pedagodzy szkolni	budżet Gminy (ze środków pochodzących z opłat za wystawienie zezwolenia na handel alkoholem)	dwa razy w roku
<i>b) zorganizowanie warsztatów na temat zagrożeń wynikających z zażywania środków psychoaktywnych</i>	- analiza potrzeb - wybór trenera	- liczba uczestników w warsztatach - liczba godzin warsztatów	- lista obecności - umowa - treść ulotek	Lekarz rodzinny	budżet Gminy (ze środków pochodzących z opłat za wystawienie zezwolenia na handel alkoholem)	w ciągu roku szkolnego
<i>c) cykliczne zamieszczanie artykułów na temat problemu narkomanii w prasie lokalnej</i>	-redagowanie i wysyłanie do publikacji	-liczba artykułów	-treść artykułów	Zespół koordynujący	bezpłatne zamieszczanie w Gazecie "Wiadomości Gródeckie – Haradockija Nawiny"	raz w kwartale

C .Zagospodarowanie czasu wolnego młodzieży jako alternatywa dla zachowań ryzykownych.

<i>Zadania</i>	<i>Działania</i>	<i>Wskaźniki</i>	<i>Źródła pozyskania wskaźnika</i>	<i>Odpowiedzialny za realizację</i>	<i>Finansowanie</i>	<i>Termin realizacji</i>
<i>a) zorganizowanie zajęć pozaszkolnych dla dzieci i młodzieży</i>	- analiza potrzeb -wybór realizatora	- oferta zajęć pozaszkolnych w Gminnym Centrum Kultury w Gródku - liczba dzieci i młodzieży, uczestniczących w zajęciach	- listy obecności - sprawozdania z prowadzonych zajęć	- Dyrektor GCK - organizacje pozarządowe – Towarzystwo Przyjaciół Ziemi Gródeckiej, Stowarzyszenie “Załuki nad Supraślą”	-budżet Gminy (m.in. ze środków pochodzących z opłat za wystawienie zezwolenia na handel alkoholem) -programy grantowe w ramach środków krajowych i UE	w sposób ciągły
<i>b) zorganizowanie cyklicznych zajęć pozalekcyjnych</i>	- analiza potrzeb - wybór prowadzących zajęcia	- liczba uczestników w zajęciach - liczba godzin zajęć -ilość (rodzaj) zajęć	- listy obecności - zapisy w dziennikach -sprawozdania z pracy kół -protokoły -zdjęcia -artykuły w prasie	-Wójt Gminy -Dyrekcja szkół -organizacje pozarządowe – Klub Unihokeja, Klub “Gryf” Gródek, Polski Związek Wędkarski	-budżet Gminy (m.in. ze środków pochodzących z opłat za wystawienie zezwolenia na handel alkoholem) -programy grantowe w ramach środków krajowych i UE	w ciągu roku szkolnego
<i>c) zorganizowanie wypoczynku w czasie ferii zimowych</i>	- analiza potrzeb -wybór realizatora	-liczba dzieci i młodzieży, objętych opieką -liczba (rodzaj) zajęć	-listy obecności -scenariusze zajęć -zdjęcia, kroniki	-Zespół koordynujący -Dyrekcja szkół	- budżet Gminy (m.in. ze środków pochodzących z opłat za wystawienie zezwolenia na handel alkoholem)	styczeń-luty

<i>Zadania</i>	<i>Działania</i>	<i>Wskaźniki</i>	<i>Źródła pozyskania wskaźnika</i>	<i>Odpowiedzialny za realizację</i>	<i>Finansowanie</i>	<i>Termin realizacji</i>
<i>d) kwalifikacja dzieci i młodzieży do wypoczynku wakacyjnego przez Stowarzyszenie “Droga”</i>	- analiza potrzeb	-liczba dzieci i młodzieży, biorących udział w koloniach socjoterapeutycz- nych	-lista uczestników kolonii	Zespół koordynujący	- budżet Gminy (ze środków pochodzących z opłat za wystawienie zezwolenia na handel alkoholem)	lipiec-sierpień
<i>e) międzynarodowa kolonijna wymiana dzieci i młodzieży</i>	- analiza potrzeb -wybór realizatora	-liczba dzieci i młodzieży, biorących udział w projekcie	-lista uczestników wymiany	-Wójt Gminy -Zespół koordynujący	-budżet Gminy -programy grantowe w ramach środków krajowych i UE	lipiec-sierpień

V. SYSTEM MONITORINGU I EWALUACJI

Działania wynikające z zadań Programu inicjuje i realizuje Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej we współpracy z zespołem koordynującym w składzie:

- Lila Szerenos - Pedagog Gimnazjum Publicznego w Gródku;
- Wiesława Gryko - Pedagog Szkoły Podstawowej w Gródku;
- Krystyna Porębska - Specjalista pracy socjalnej Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Gródku;
- Lilia Waraksa - Przewodnicząca Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Sekretarz Gminy Gródek;
- Piotr Kosacki - funkcjonariusz Policji, Wiceprzewodniczący Rady Gminy Gródek;
- Alina Gościk - Przewodnicząca Komisji Oświaty, Kultury, Sportu i Spraw Społecznych Rady Gminy Gródek.

W celu zapewnienia realizacji Programu zgodnie z założeniami zespół koordynacyjny będzie systematycznie zbierał i analizował informacje ilościowe i jakościowe na temat przebiegu wdrożenia programu w aspekcie finansowym, rzeczowym i czasowym.

Zespół prowadzić będzie monitoring realizacji poszczególnych działań w systemie półrocznym, przypisując członkom zespołu określone zadania. Podstawowym narzędziem zbierania danych koniecznych do prowadzenia monitoringu Programu będą raporty z postępu prac sporządzane do 10 dnia miesiąca następującego po zakończeniu półrocza, zawierające:

- skrótowe przedstawienie aktualnego stanu projektu w stosunku do założonych produktów i rezultatów,
- najważniejsze działania podjęte w okresie sprawozdawczym,
- wydatki w danym okresie i narastająco,
- aktualne i przewidywane problemy z uwzględnieniem proponowanych działań naprawczych,
- najważniejsze planowane działania i harmonogramy na następny okres.

W celu ulepszenia skuteczności i efektywności podejmowanych działań realizacja Programu podlegać będzie ewaluacji końcowej, dokonanej przez zespół koordynacyjny. Zadaniem ewaluacji jest zbadanie czy cele programu (ogólny i szczegółowe) zostały

osiągnięte. Skuteczność będzie mierzona przez stopień, w jaki zamierzone cele zostały osiągnięte, na ile są trwałe, a także jak oddziałują na otoczenie. Pomiar efektywności odbywa się przez odniesienie wydatków do uzyskanych produktów i rezultatów. Narzędziem ewaluacji, pozwalającym na ocenę związku pomiędzy rezultatami a celami programu oraz szerszego kontekstu realizacji Programu będzie ponowne przeprowadzenie ankiet wśród młodzieży i dorosłych oraz zebranie danych z policji, od kuratorów sądowych, poradni uzależnień, straży granicznej.